

VISITASFOREDRAG

Bispevisitas i menighetene i Drammen prosti

ved Tunsberg biskop Per Arne Dahl,

tirsdag etter Pinse, 26. mai til 2. søndag i Treenighetstiden, 7. juni 2015

1. Innledende overblikk

La meg først få takke for spennende og lærerike visitasdager her i Drammen. Da jeg i høst på turne til alle prostier i bispedømme besøkte Drammen, var temaet gjestfrihet. Disse dagene har jeg opplevd det. Jeg har møtt menigheter og en by som ønsker å forplikte seg på gjestfrihet som en grunnleggende verdi. Dette har blant annet kommet til uttrykk ved et rikt og varierte kirkeliv i alle åtte sogn jeg har besøkt gjennom to uker: Skoger, Konnerud, Fjell, Strømsø, Strømsgodset, Åssiden, Bragernes og Tangen.

Møte med menigheter er å møte mennesker. Å møte dere i menighetsrådene og mange av dem dere står i spissen for hundrevis frivillige medarbeidere, har gjort sterkt inntrykk og minnet meg om hvor mangfoldig og helt avgjørende tjeneste dere gjør for kirkens liv og vekst. Jeg har møtt dedikerte ansatte som i sum gjør mer enn vi kan forvente. Jeg har møtt det organiserte arbeidet blant barn, ungdom, voksne og eldre. Jeg har hatt gleden av å møte entusiasme og glede i tjenesten over arbeidsfelleskap og kollegaomsorg. Jeg har sett nybrottsarbeid og godt og konstruktivt samarbeid både innad i menighetene og på tvers av sognegrensene. Men jeg har også sett at det kan være krevende å stå i en kirkelig tjeneste både om man er på lønningslistene eller er frivillig medarbeider.

Det er ikke til å legge skjul på at vi står overfor store utfordringer som ikke minst kommer til syne, i en by som Drammen. Først og fremst å være tro mot kallet til å være en troverdig Jesu Kristi kirke i vår hverdag. Det er en utfordring å være tydelig i formidlingen av nådens evangelium, og å være kirke i en tid der den kristne tro er under press fra en sekulær kultur. Det er en utfordring å skape møteplasser for mennesker som synes å være presset på tid. Drammens Tidende og byens ordfører har også minnet om at det er store diakonale utfordringer som følge av både den fattigdom og sosiale nød som ikke minst rammer mange barnefamilier i Drammen, men også som følge av den velstand som gjør blind og likegyldig. Den rikdommen som det flerkulturelle, internasjonale Drammen representerer, er også en stor utfordring for kirken; både i det å åpne det kristne fellesskapet i menighetene for våre mange trossøsken fra andre land og kulturer, og gjennom tros- og livssynsdialog bygge vennskap og samarbeid preget av gjensidig respekt og kjærlighet. Det gledelige er at jeg ser en kirke i Drammen som ønsker å ta disse utfordringene på alvor, og er kommet langt i møte med dem.

Det vil føre for langt å beskrive alt det samvittighetsfulle og gode gudstjenestearbeidet som skjer i menighetene. Alt godt arbeid med dåp, konfirmasjon, vigslar og gravferd. Alle de gode møteplassene for menighetenes ulike aldersgrupper, menighetsbarnehagene, trosopplæringsstiltakene, korene, klubbene og fritidsaktivitetene. Det samme gjelder de mange oppgaver og tjenester som utføres av menighetenes kirketjenere, av den kirkelige

administrasjon ved felles kirkekontor, og i den omfattende kirkegårdsforvaltningen hvor kirken utfører en viktig og allmenntilgjengelig innsats for hele Drammens befolkning. Det betyr ikke at det ikke er sett og verdsatt. Takk til hver og en som bruker sin tid og sine krefter!

Kirkens Bymisjon, Norges KFUK-KFUM har aktivt arbeid i Drammen, og flere samarbeidsprosjekt med Den norske kirke om sosialt/diakonalt arbeid, barne- og ungdomsarbeid og ledertrening. Jeg er også glad for alt godt arbeid som skjer i regi av Blå Kors og Normisjon for å nevne noen. Det er gode økumeniske relasjoner i byen, og flere prester fra andre kirkesamfunn deltar gjerne på prestens ukentlige samlinger. Den norske kirke spiller også en aktiv og viktig rolle i arbeidet med tros- og livssynsdialog i byen, ikke minst gjennom kontaktforumet «Drammen og Omegn Tros- og Livssynsforum» og «Drammen Sacred Music Festival» hver høst.

2. Kort om de kirkelige tjenesteforhold, relasjoner og ordninger

De åtte menighetene jeg har visitert, utgjør til sammen Drammen prosti. Prostiets utstrekning er sammenfallende med Drammen kommunes grenser og har ca. 65.000 innbyggere. 63% er medlemmer av Den norske kirke. Over en firedel av byens befolkning har annen kulturell bakgrunn enn etnisk norsk. Et flertall av disse har bakgrunn fra kristne kirkesamfunn.

Tunsberg bispedømmeråd har 14 faste prestestillinger i prostiet. Foruten prosten og en kombinert prosterådsgiver/prostiprest er det 12 menighetsprestestillinger, hvorav to inkluderer 25% tjeneste som henholdsvis fengselsprest ved Drammen Fengsel og studentprest ved Høyskolen i Buskerud og Vestfold. I tillegg kommer sykehusprest ved Drammen Sykehus og en gateprest i Kirkens Bymisjon. Drammen kirkelige Fellesråd har 67 årsverk, fordelt på 110 stillinger. Blant dem er fem diakoner, ti kantorer/organister og tre kateketer, samt seks trosopplærere/menighetspedagoger.

Prosten samler alle prestene i prostiet til ukentlig morgenbønn/messe og tekstgjennomgang, hvorav åtte årlige konvent med studiesamvær og prestemøte. Det foreligger en godt innarbeidet og velfungerende organisering av prestedtjenesten. Denne innebærer bl.a. egne arbeidsplaner for alle stillinger, rullerende turnus for kirkelige handlinger med system for tjenesteuker og «tjenestelag», samt en egen obligatorisk «mentorordning» for alle. Prosten deltar ellers jevnlig i de andre menighetenes gudstjenester sammen med lokale prester, gjennomfører årlige prostebesøk og holder fagsamlinger for de ulike kirkelige profesjonsgruppene i samarbeid med kirkevergen. Prosten og kirkevergen står i et løpende og tett samarbeid om ledelsen og utviklingen av de kirkelige tjenester.

Drammen kirkelige Fellesråd har ansvar for investeringer, arbeid og planer på de kirkelige driftsområder på vegne av alle soknene her i prostiet, herunder ansvaret for kirkens bygg og eiendommer. Jeg vil gjerne gi en honnør til kirkekontorets ansatte, deres organisering og tilgjengelighet. Dette er en fordel for ansatte og publikum. Til visitasjonen har kirkevergen levert en rapport som viser de viktigste forhold på dette området. Jeg henviser derfor til denne, og tar den inn som del av biskopens offisielle visitasprotokoll som vil oversendes berørte organ både i kirke, stat og kommune.

Det hører til biskopens tilsynsoppgave å minne folkevalgte og kommunalt ansvarlige om at kirken er en lovbestemt og lovregulert offentlig virksomhet som skal ha tilstrekkelige

midler til drift og investeringer, regnet som en rettmessig kirkelig andel ut fra kommunens samlede skatter og inntekter. For å få dette systemet til fungere etter sin hensikt, må det være god kontakt på høyt nivå mellom menighetenes og kommunens ledelse, slik at de kirkelige behov både kan bli drøftet og forstått. Jeg er glad for å kunne registrere at denne relasjonen nå er godt ivaretatt her i Drammen gjennom ryddige og konstruktive spilleregler for møte- og budsjett rutiner. Dette kom klart fram under mitt møte med kommunens politiske og administrative ledelse under denne visitasen.

3. Gleder og utfordringer i det enkelte sogn

I fortsettelsen ønsker jeg å sette i fokus én særlig glede og én utfordring jeg har sett i møte med hver av menighetene. Det gjør jeg vel vitende om at menighetene i tillegg har mye annet vesentlig arbeid og andre utfordrende oppgaver enn de som jeg velger å nevne her.

3.1. Konnerud

Jeg gleder meg over møtet med Konnerud menighets aktive og tjenlige arbeidskirke som nå også har fått sitt gode nye orgel. Konnerud er bydelen med lavest gjennomsnittsalder. Dette preger menighetens arbeid gjennom dyktige medarbeidere. Et eksempel er «Etter skoletid» som jeg fikk oppleve med 40 barn fra 4. til 7. klasse, med gratis leksehjelp, matservering og sosialt fellesskap. Jeg vil berømme menigheten for sin særlige satsing på arbeid for ungdom, unge par og barnefamilier.

Behovet for en tydeligere lokal daglig ledelse av de kirkelige ansatte og styrket administrativ hjelp for menighetsrådet har på ulike måter, vist seg som utfordringer i alle sokn i prostiet. Jeg har merket meg at dette er et særlig viktig anliggende å finne tjenlige løsninger på i Konnerud og Skoger menigheter.

3.2. Skoger

Det var fint å besøke Skoger gamle kirke som gjør tydelig kirkens lange linjer tilbake i historien. Kirken er likevel alltid et fellesskap som lever her og nå. Et vitalt og varmt eksempel på dette er «Åpent kapell» med vafler og sosialt treffpunkt en gang i uka i sommerhalvåret, for eldre som stiller på kirkegården.

Jeg gleder meg over at det fra Skoger menighet er tatt et initiativ for å benytte nye ressurser til økt satsing på ungdomsarbeid, og mitt råd er at dette gjøres i nær samarbeid med den øvrige nysatsingen på et samlet og koordinert ungdomsarbeid i prostiet.

3.3. Fjell

Brevene jeg fikk fra en 4. klasse på Fjell skole under «Multikulturkvelden» vi var med på, berørte meg sterkt. Av ca. 25 elever var det tre med bakgrunn fra kristne hjem. De øvrige hadde en annen kulturell og religiøs bakgrunn. Barnas tanker og ønsker viser viktigheten av den rolle Fjell menighet spiller som «møtested for alle» gjennom tros- og livssynsdialog og tverrkulturell brobygging.

Jeg merker meg at Fjell menighet også er opptatt av å skape fellesskap der mennesker kan kjenne at de hører hjemme i den kristne tro. Det er en utfordring å kombinere det brede tverrkulturelle engasjementet med det å samle flere i det gudstjenestefeirende fellesskapet.

3.4. Strømsø

Jeg vil berømme Strømsø menighet for å vise vilje og evne til endring og utvikling. Menigheten har imidlertid en utfordring i å rekruttere nye frivillige. Det var inspirerende å være med på «Strømsømessen» og oppleve den brede nysatsningen på ungdomsarbeid gjennom møte med en stor gruppe ungdomsledere. I dette ligger også det jeg vil utfordre Strømsø menighet til å vektlegge: En videre satsning på aldersgruppen 20-45, og videreutvikling av kirkens ungdomsarbeid gjennom det nyetablerte samarbeidet med de andre menighetene Tangen, Fjell, Strømsgodset og KFUK-KFUM. Det vil ikke være biskopen imot om Strømsø kirke blir Drammens «Ungdomskatedral».

3.5. Strømsgodset

Jeg merker meg at Strømsgodset menighet også er preget av en konstruktiv evne til å se hva som er mulig å få til gjennom samarbeid på tvers av menighetsgrenser og kompletterende lokalt arbeid. Den flotte skolegudstjenesten med Rødskog barneskole var og en synliggjøring av et godt og tillitsfullt kirke/skolesamarbeid. Likeledes var lederne for Strømsgodset Mini- og Barnegospel sin forestilling i Drammen Teater et sterkt vitnesbyrd om betydningen av trofast frivillig innsats gjennom mange år. Jeg har gledet meg over å ha møtt mange eksempler på dette rundt om i menighetene.

Det er omfattende utbyggingsplaner innen Strømsgodset sokn. Dette vil innen få år gi en sterk befolkningsvekst og store nye kirkelige oppgaver. Det å posisjonere seg for denne nære framtidige situasjon ser jeg som en svært viktig strategisk oppgave å ta fatt på.

3.6. Tangen

Fredagsklubbens rungende mannskorsang møtte meg da regnværet hadde flyttet «Kirkebakkefesten» inn i Tangen menighetssenter. Barn, voksne og eldre fylte kirken med yrende liv. Tangen menighet er for meg et godt eksempel på en inkluderende folkekirke i byen. Jeg gleder meg over kloke og entusiastiske medarbeidere som skjønner seg på kirkens rolle i nærmiljøet. Jeg forutsetter at nødvendig bygningsmessig vedlikehold av kirken fullføres etter planen

Etter omdisponeringen av ressursene til trosopplæringsarbeidet, er det en utfordring for Tangen menighet å videreføre sitt arbeid. Jeg ser det som avgjørende at det i den videre innsatsen på dette meget viktige feltet, blir lagt vekt på å benytte felles ressurser med Strømsø menighet på en formålstjenlig måte. Jeg tror det nye kontorfellesskapet med Strømsø blir en vinn-vinn situasjon, men det forutsetter en ryddighet på hva som er lokale oppgaver og hva som er felles muligheter.

3.7. Åssiden

Jeg er imponert over hvordan Åssiden, gjennom mange år, har arbeidet med å utvikle menigheten også som et internasjonalt kristent fellesskap. Menighetens ledelse viser en bevisst ideologisk motivasjon og evne til å gjøre kirken til et hjem for troende søsken fra andre kirker og kulturer. Drammen International Gospel Choir er et godt eksempel på hvordan et kor derfor er langt mer enn et kor.

Menighetens sokneprest har selv formulert det jeg ser som både Åssiden og hele byens åndelige tilstand: «Etterspørselen etter kirken er liten blant de veletablerte, friske og heldige. Den er større blant folk som sliter med ensomhet, sykdom og nød. Kontakten med immigranter er økende. Vi merker en åpenhet og en økende interesse for gudstjenester som

legges opp i samarbeid med barn/unge, og en lengsel etter et større fellesskap og mer livshjelp». Mitt råd til Åssiden menighet er å lede menighetens program og ressursbruk på en måte som bevist følger opp dette.

3.8. Bragernes

Bragernes har bokstavelig talt, åpnet sine dører for menigheten og hele byen på en fantastisk måte gjennom «Åpen kirke» fem av ukens dager fra 12-18. Kirkens gudstjeneste- og kulturliv er vel kjent, og jeg har nå fått se mer av dets betydning og verdi gjennom å besøke korarbeidet og drøfte kirkens rolle som byens hovedkirke og kulturarena med sentrale nøkkelpillere og samarbeidspartnere. Jeg har også hatt gleden av å oppleve Bragernes rike gudstjenesteliv som jeg setter stor pris på.

En styrke kan også bli en utfordring. Jeg ser som en viktig oppgave for Bragernes menighet, å være lydhør overfor ulike holdninger og behov når det gjelder menighetens åndelige karakter, slik at man tross en klar og god profil også innehar en tilstrekkelig romslighet i en så sentral kirke midt i byen. Som eksempel på dette kunne være kveldsgudstjenester med en noe annen profil.

4. Kirkelig samarbeid og samhandling

4.1. Drammen Prostiråd

I inneværende menighetsrådsperiode har det vært dannet prostiråd i Drammen, bestående av alle menighetsrådsledere, og representanter for prestene og de fellestrådtilsatte, foruten prosten. I mitt møte med prostirådet på visitasens første dag, så jeg rådets konstruktive betydning for fellestiltak og koordinering av og samarbeid om menighetenes virksomhet.

4.2. Prestetjenesten

Som arbeidsgiver for prestene er det viktig for meg å gi et håndtrykk til byens prester ledet av prost Øystein. I krevende tider nedlegger de et stort og seriøst arbeid som menighetenes hyrder. Jeg har lyttet til deres forkynnelse og sett hvordan de har forholdt seg til hverandre, til den øvrige stab og til frivillige. Jeg både takknemlig og stolt.

I møte både med prestatjenesten og de øvrige tjenestegrupper er det viktig for meg å påpeke følgende: En eller annen form for lokal daglig ledelse er en forutsetning for å styrke samspill og lagutvikling.

4.3. Trosopplæring og trosopplæringsteam

Menighetene i Drammen prosti har organisert seg slik at ansatte kateketer, trosopplærere og menighetspedagoger har noen felles møtepunkter. Her er det en koordinator som er ansvarlig for at dette skjer, og denne tydelige organiseringen styrker trosopplæringsarbeidet i Drammen. De ansatte forteller om et støttende kollegafellesskap som igjen gir grobunn for fellesprosjekter mellom flere menigheter, og gjør menighetene bedre rustet for krevende dager som kommer når nye spor i trosopplæringen skal gås opp.

Drammen har vært gjennom noen endringer i stabsstruktur og fordeling av ressurser. For noen menigheter eller samarbeidende menigheter kan det nå være en utfordring at lokale trosopplæringsplaner ikke passer helt til virkelighetens ressurser. Jeg råder dere til å gå en runde når nye menighetsråd er på plass for å korrigere planene slik at de blir de gode verktøy de var ment å være.

4.4. Sammen om ungdomsarbeid

Jeg har allerede vært inne på samarbeidet som skjer på ungdomssektoren mellom Strømsø, Strømsgodset, Fjell og Tangen menigheter. Jeg er imponert over disse menighetenes vilje og evne på dette feltet. Bare i løpet av de siste par årene er det bygd opp et tallrikt miljø av frivillige ungdomsledere mellom 15-25 år gjennom en fornyelse av konfirmantarbeidet og gode ledertreningstiltak. Et flertall av disse kommer i dag fra Strømsgodset. I fortsettelsen blir det helt vesentlig å gi dette arbeidet prioritet, og at forholdene legges til rette for at dette blir en integrert del av menighetenes liv. Gjennom felles ledertreningskurs og enkelte større arrangementer vil også de andre menighetene høste frukter av dette og utvikle eget ungdomsarbeid.

4.5. Diakoni over grensene

Jeg er opptatt av at troen gis hender og føtter gjennom et diakonalt engasjement. Dette arbeidet har gode tradisjoner i denne byen, men hver tid utfordrer oss på dette. Det mangler ikke på oppgaver og muligheter. Mange av disse må løses gjennom godt samarbeid mellom kirken, organisasjoner og offentlige instanser. Som på ungdomssiden, har også Drammen vært pionerer i det å tenke diakoni over menighetsgrensene. Den nye planen for diakontjenesten i prostiet gir gode føringer for videre samarbeid og for en spesialisering mellom diakonene når det gjelder forbyggende omsorgsarbeid blant barn/ungdom/familier, mennesker med utviklingshemming, flerkulturell integrering, kirke og helse, samt frivillig medarbeiderskap og besøkstjeneste. Det viktigste er imidlertid at menighetene som helhet tenker og handler diakonalt, både lokalt og internasjonalt.

4.6. Kirke og dialog

I forlengelsen av dette hører også vårt engasjement når det gjelder tros- og livssynsdialog. Her har Fjell menighet et omfattende arbeid ved siden av kirkens deltagelse i «Gjestebud», Drammen og Omegn Tros- og Livssynsforum og Drammen Sacred Music Festival. Jeg ser at det arbeidet som legges ned i dette, sprenger rammene for hva en kan forvente innen våre nåværende stillingsressurser. Det derfor ønske å etablere en ny tjeneste som dialogprest og etablere et kompetansesenter for dialogarbeid med base i Fjell kirke der det er romslige og tjenlige lokaler som står ledig. Dette vil ha betydning som inspirasjonssenter for hele byen, bispedømmet og Den norske kirke som helhet.

4.7. Kirke og kultur

Jeg konstaterer med glede det mangfold som menighetenes kulturarbeid representerer, og alle de barn, ungdom og voksne som hver uke enten er aktive med eller deltar på konserter og arrangementer. Orgelparken er svært godt utbygd i Drammen, gjennom kanskje den sterkeste investeringstakten i norsk sammenheng hvis vi ser på hva som har skjedd de siste 17 årene. Nå gjenstår bare nytt orgel i Tangen kirke. I det musikalske og øvrige kulturarbeid spiller kantorene/organistene en viktig rolle. Jeg oppfatter at disse ønsker å styrke sitt faglige fellesskap ved å få til noen faste faglige møtepunkt i løpet av året.

Selv om kulturdimensjonen er levende i alle kirkene, spiller virksomheten i Bragernes kirke en sentral rolle med spennende utviklingsmuligheter. Et konkret forslag er å bygge et nytt bygg bak kirken. Jeg synes dette virker som en fornuftig løsning. Dette vil gjøre kirken mer tjenlig som kulturarena, for de som jobber i kirken, kirkens mange kor og besøkende utøvere.

4.8. Menighetenes særpreg og komplementerende fellesskap

Ingen av våre menigheter kan være alt for alle. I en by som Drammen med korte geografiske avstander er det mulig å søke næring for sin tro der en kjenner seg hjemme, om det så er i et annet sokn enn en bor. Her er det også god anledning til å samarbeide tett og utfylle hverandre. Derfor ønsker jeg velkommen den utvikling som allerede er i ferd med å skje, at menighetene velger en noe ulik profil, og gir ulike tilbud til ulike grupper. På denne måten når kirken bredere ut og gir flere mennesker tilhørighet og et hjem i Guds kirke. Jeg vil samtidig understreke at enhver soknekirke skal være «stedets folkekirke» og betjene alle kirkens medlemmer og lokalsamfunnet.

5. Gjestfrihet som invitasjon og innhold

For meg har disse to ukene i Drammen vært en overraskende opplevelse av glede og frimodighet. Jeg har møtt menigheter og medarbeidere som har vist gjestfrihetenes fleksibilitet. Fornyelse og gjestfrihet handler ikke bare om liturgisk og musikalsk utvikling, men også om regi, nye samværsformer og bærekraftige erfaringer av kristent fellesskap. Form er viktig, men det er innholdet som utfordrer og engasjerer. Med andre ord: «Back to basic, and forward with the basic». Det er ikke primært moderniteten og innpakningen som kan fornye oss og forbedre oss, men den treenige Gud som kommer til oss ovenfra, nedenfra og innenfra. Det er på dypet den store fisken finnes.

I en verden med høyt tempo, stor forandringstrang og umettelige behov, søker vi en ny stabilitet, en dypere ro og en sterkere forankring i noe som er større enn oss selv. Kirken skal ikke være et livssynstorg med stadige regimessige overraskelser og språklige endringer. Kirken skal være det gjestfrie hjemmet og den trygge borgen der vi kan gjemme oss i våre livs onde og gode dager, i vissheten om at Gud er i går og i dag den samme, ja til evig tid. Bare den kan levere varen, som vet hva varen er, slik Paulus formulerte det til den multikulturelle og multireligiøse byen Athen: «Det er i Ham, i Jesus Kristus, vi lever, beveger oss og er til.»

Gud velsigne alle menighetene i Drammen.

Tunsberg biskop, 5.juni 2015

Per Arne Dahl